

Cis-soorten en drie verwante kevergeslachten geassocieerd, al zijn de werkelijke gastheerrelaties grotendeels onbekend (De Rond 2004). In de zwammen waaruit wij wespjes verzamelden zijn drie Cisidae gekweekt: de in Nederland vrij zeldzame *Cis castaneus* Mell en de zeer algemene *Cis nitidus* (Fabricius) en *Ennearthron cornutum* (Gyllenhal). Aangezien enkele van de potentiële gastheersoorten in Nederland in ruime mate voorkomen, lijkt het aannemelijk dat de zwamwespjes minder zeldzaam zijn dan tot nu toe is aangenomen. Ongetwijfeld kan ook het veranderde bosbeheer, met het laten staan van verzwakte en dode bomen, een positieve invloed hebben op de aanwezigheid van Cisidae en daarmee op de zwamplatkopwesp.

Literatuur

Komonen A 2003. Hotspots of insect diversity in boreal forests. *Conservation Biology* 17: 976-981.

Nauta MM & Vellinga EC 1995. Atlas van Nederlandse paddestoelen. AA Balkema.
Rond J de 2004. Bethylidae - platkopwespen. In: De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) (Reemer M, Loon AJ van & Peters TMJ red): 158-170. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
Thunes KH 1994. The coleopteran fauna of *Piptoporus betulinus* and *Fomes fomentarius* (Aphyllophorales: Polyporaceae) in western Norway. *Entomologica Fennica* 5: 157-168.

Leen Moraal
Alterra
Postbus 47
6700 AA Wageningen
leen.moraal@wur.nl

Jeroen de Rond
Beukenhof 96
8212 EB Lelystad

Summary

New locations for the Bethylid wasp *Cephalonomia formiciformis* (Hymenoptera: Bethylidae)

In 2006, 68 sporocarps of the tinder fungus *Fomes fomentarius* were collected from old dead beech trees in The Netherlands. They were individually stored in plastic funnels in a climate room at 20 °C. A total of 92 *Cephalonomia formiciformis* Westwood wasps were recorded from three locations. This species is regarded as rare, but the extremely small wasps can be easily overlooked. Possibly they are more common than generally assumed. In addition, forest managers nowadays leave weakened and dead trees in the stands. An increase of the polypore fungi is therefore stimulated, causing a consequential increase in Cisidae beetles, the food source of *Cephalonomia* larvae.

Platyperigea kadenii (Lepidoptera: Noctuidae) heeft Nederland bereikt

In het najaar van 2006 zijn in ons land verscheidene exemplaren gesignaleerd van *Platyperigea kadenii* (Freyer). Deze macro-nachtvlinder was nog niet uit ons land bekend en is dus nieuw voor de fauna (Kuchlein & De Vos 1999).

Tijdens de najaarsvergadering van de sectie Ter Haar in 2006 is deze vlindersoort door diverse leden ter sprake gebracht (tabel 1). Er werden foto's en een geprepareerd exemplaar getoond. Het betreft vrijwel allemaal lichtvangsten en op de genoemde data werd telkens slechts een exemplaar waargenomen en verzameld. Daarnaast is de vlinder tweemaal gefotografeerd zonder te zijn verzameld.

Platyperigea kadenii is een middelgrote uil met een spanwijdte van ongeveer 2,5 cm. Hij heeft nagenoeg ongetekende grijze voorvleugels (figuur 1). De achtervleugels zijn wit, bij het vrouwtje met een donkere achterrand. Het opvallendste kenmerk is de niervormige vlek op de voorvleugel. Deze is donker roodbruin gevuld en omgeven door een lichtere geeloranje ring. Door deze niervormige vlek is de soort goed te onderscheiden van de enigszins gelijkende *Paradrina clavipalpis* (Scopoli). *Platyperigea kadenii* heeft twee generaties en vliegt in voor- en najaar. De polyfage rups leeft op lage kruidachtige planten en overwintert (Fajcik 1998).

De verspreiding van deze nachtvlinder in Europa is interessant. Oorspronkelijk kwam hij voor in Zuid- en Midden-Europa, van Spanje via Zuid-Frankrijk tot in de Balkan (Karsholt & Rasowski 1996). Sinds

enige jaren is er duidelijk sprake van uitbreiding in noordelijke richting. In Duitsland is de soort voor het eerst gesignaleerd in 2002 in het zuiden van Baden (Kratochwill 2005). Vervolgens is deze vlinder vanaf 2003 elk jaar in Beieren waargenomen (Zehenter 2006). In 2004 werd voor het eerst een exemplaar gevangen in Rheinland-Pfalz (Dudler 2005). Ook in En-

geland is *P. kadenii* voor het eerst in 2002 gevangen en wel in Kent. Sindsdien is hij in het zuiden van Engeland alle jaren aangetroffen (Kimber 2006). In Frankrijk heeft de soort zich eveneens uitgebreid in noordelijke richting. Zo zijn in 2006 tijdens lichtvangsten aan de Normandische kust verscheidene exemplaren gezien (*P. Rooij*, persoonlijke mededeling). De soort is tot nu toe nog niet in België waargenomen (*W. de Prins*, persoonlijke mededeling), hoewel het gefotografeerde exemplaar in Het

Figuur 1. *Platyperigea kadenii*, Rozenburg, Zuid-Holland, 13.x.2006. Foto K. Rijdsdijk *Platyperigea kadenii*, Rozenburg, Zuid-Holland, 13.x.2006.

Tabel 1. Waarnemingen van *Platyperigea kadenii* (Noctuidae) in Nederland in 2006. De waarnemingen zijn van noord naar zuid en op datum gerangschikt.

Records of *Platyperigea kadenii* (Noctuidae) in The Netherlands in 2006. The records are ordered from north to south and according to date. gefotografeerd = photographed, op licht = at light

locatie	datum	bijzonderheden	waarnemer
Petten NH	13.ix.2006	1 ex gefotografeerd	R. Gronert
Brielle ZH	5.ix.2006	1 ex op licht	P. Rooij
Rozenburg ZH	13.x.2006	1 ex op licht	K. Rijsdijk
Kortgene Ze	24.ix.2006	1 ex op licht	J. van Vuure
Groot-Abeele Ze	18.ix.2006	1 ex op licht	A. Baaijens
Groot-Abeele Ze	11.x.2006	1 ex op licht	A. Baaijens
Groot-Abeele Ze	21.x.2006	1 ex op licht	A. Baaijens
Vrouwepolder Ze	12.x.2006	1 ex op licht	A. Baaijens
Het Zwin Ze	10.x.2006	1 ex gefotografeerd	A. Almekinders
Brunssum Li	18.x.2006	1 ex op licht	F. Post

Zwin, in het zicht van de Belgische grens, het waarschijnlijk maakt dat deze vlindersoort in 2006 ook in dat land aanwezig was.

Het verschijnen van *P. kadenii* in ons land past in de hier geschetste uitbreiding van zijn areaal in noordelijke richting. Daarbij valt het op dat de vlinder in ons land tot nu toe voornamelijk op plaatsen langs de Noordzeekust is gezien. Het relatief grote aantal vondsten (tien exemplaren) in 2006 doet verwachten dat de 'kadeni-stofuil' een vast bestanddeel van onze vlinderfauna zal worden.

Dankwoord

De genoemde verzamelaars en waarnemers worden bedankt voor het verstrekken van hun gegevens. De heer K. Rijsdijk was zo vriendelijk de foto ter beschikking te stellen.

Literatuur

- Dudler H 2005. Erstnachweis von *Platyperigea kadenii* (Freyer, 1836) in Rheinland-Pfalz (Lep., Noctuidae). *Melanargia* 17: 61-64.
- Fajcik J 1998. Die Schmetterlinge Mitteleuropas. II. Band Noctuidae. Jaroslav Fajcik.
- Karsholt O & Razowski J (eds) 1996. The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books.

Kimber I 2006. Clancy's Rustic *Platyperigea kadenii*. <http://ukmoths.org.uk/show.php?id=3894> (laatst bezocht op 29. ix. 2006).

Kratochwill M 2005. *Caradrina kadenii* (Freyer, 1836) – neu für Bayern (Lepidoptera: Noctuidae). *Beiträge zur Bayerischen Entomofaunistik* 7: 137-138.

Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys Publishers.

Zehenter C 2006. Die Staubeule *Caradrina (Platyperigea) kadenii* (Freyer, 1836) in Südostbayern nachgewiesen (Lepidoptera, Noctuidae). *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen* 55: 85-86.

Jaap van Vuure

Torendijk 82

4484 ND Kortgene

twistvuure@wanadoo.nl

Summary

Platyperigea kadenii (Lepidoptera: Noctuidae) has reached The Netherlands

Platyperigea kadenii (Freyer) is recorded for the first time in The Netherlands. During autumn 2006 ten specimens were captured at light and/or photographed in different localities, mainly along the Dutch sea coast. The presence of this moth in The Netherlands is part of its northward expansion in Europe.

Uitgelezen

Cooter J & Barclay MVL (eds) 2006. *A coleopterist's handbook, 4th edition*. The Amateur Entomologists' Society, London. xv, 439 pp, 32 platen in kleur. Hardback. ISBN 0 900054 70 0. Prijs ca. € 83,-

Dit is inmiddels de vierde druk van het Engelse handboek voor de keverkundige. Deze druk verschilt in een aantal aspecten van de vorige, die uit 1991 stamt. Meest in het oog springend - naast allerlei inhoudelijke verbeteringen en aanvullingen - zijn de omvang, die met ruim 150 bladzijden is gegroeid en de twee katernen met kleurenplaten.

De eerste 200 pagina's zijn gewijd aan een korte bespreking van het merendeel van de (Britse) keverfamilies. Hierbij komen morfologie, systematiek, levenswijze en determinatie aan bod. Doordat deze bijdragen door verschillende auteurs zijn geschreven en doordat de omvang van de families zeer wisselt, is de diepgang niet altijd even groot. Zo worden bij de ptiliiden alle Britse genera op drie pagina's besproken, terwijl de kortschilden, die met bijna 1000 soorten een kwart van de fauna vormen, met zes pagina's worden afgedaan. Bij een aantal families is een zwart-wittekening van

een karakteristieke vertegenwoordiger geplaatst. Dit deel van het boek veronderstelt een zekere basiskennis van de keverfamilies en is niet bedoeld als determinatiewerk. Een sleutel tot de families ontbreekt dan ook; wel wordt veelvuldig verwezen naar de relevante determinatieliteratuur. Tenslotte volgt een overzicht van de larven van de 30 belangrijkste families, die ook alle door middel van eenvoudige lijntekeningen worden afgebeeld. Ook hier geldt dat de gegeven afbeeldingen absoluut onvoldoende zijn om een larve tot op de familie te bepalen. Zelfs de vraag hoe een keverlarve te onderscheiden van andere insectenlarven wordt niet afdoende behandeld.

Een stuk leesbaarder, zowel voor de beginner als voor de ervaren coleopteroloog, zijn de hoofdstukken in het deel *collecting*. Hier worden op deskundige wijze verzamelgerei en verzamelmethode behandeld, waarbij ook gemotoriseerd verzamelen met behulp van *Autokätcher*, een reuzennet gemonteerd op het dak van een personenauto, en *vacuum sampler*, een 'omgekeerde' bladblazer, aan bod komen. Ruim twintig bladzijden beslaat vervolgens het overzicht van een zestigtal keverhabitats en hoe deze te bemonsteren. Doordat deze per seizoen

geordend zijn vormen ze een praktische bron voor de verveelde coleopteroloog. Geen enkele excuus kan hem/haar nog weerhouden om zo dadelijk op excursie te gaan. Een greep uit de besproken habitats en technieken: *flood refuse, tussocks of coarse grass, stems, sub-littoral species, seaside timber, sawpits, spring flights, spider webs* en herbaria. Nieuw is een ietwat anekdotisch hoofdstuk over verzamelen

